

NASJONALE RETNINGSLINJER FOR SAMISK BARNEHAGELÆRERUTDANNING

ALLASKUVVILA
SÁMI
OVDDIDANBARGU
SISDOALLU
FÁGALÁSVUOHTA
ÁRBEVIROLÁŠ
SÁMEMAŊAT
INNOVASUVDNA
BARGOVUOGIT
ALGOAEBMOČIID
BARGOHARIEHALLAN
RÁMMAPLANA
BEROSTUPMI
EATNAIGEARDASÁŠ
OAHPPANVUOGIT
STUDEANTA
IPMARDUS
IDENTITEHTA
PROFESUVDNA
ARVOSTALLAT
OKTIIGULLEVASVUOHTA
MAHTTOVIIDODAT
DUTKAN
MANAIGARDDI

Forord

På bakgrunn NOKUTs evalueringsrapport av førskolelærerutdanningen, offentlige utredninger og stortingsmeldinger, oppnevnte Kunnskapsdepartementet 24.02.2012 et utvalg med mandat til å utarbeide forslag til rammeplan i forskrifts form for ny samisk barnehagelærerutdanning. Det var en forutsetning av planen skulle utvikles med bakgrunn i den nasjonale rammeplanen som ble vedtatt 04.06.12. Utvalget fikk også i mandat å fastsette et sett med nasjonale retningslinjer til institusjonene om bestemmelser på nivået under den nasjonale rammeplanen.

Utvalget fikk følgende sammensetning:

Asta Mitkijá Balto, leder, Samisk høgskole

Grethe Friedrich, nestleder, Høgskolen i Nord-Trøndelag

Henning Marius Sollid, Universitet i Tromsø,

Aimo Aikio, Sametinget,

Sonja Eideng, barnehageleder, Saarela barnehage/Bærtua,

Sara Margrethe Skum Hætta, pedagogisk leder, Alttá Siida manaidgardi,

Lars Filip Paulsen, Arran lulesamisk senter

Bodil Utsi, rektor, Kautokeino skole,

Etter en høringsrunde skal Kunnskapsdepartementet fastsette Forskrift om rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning. Forskriften skal bidra til en enhetlig nasjonal oppbygging av samisk barnehagelærerutdanning, uten at alle detaljene er nedfelt i denne. Rammeplanutvalget har benyttet utredninger av fagpersoner i forbindelse med arbeidet.

Retningslinjene utfyller forskriften og er veiledende for institusjonene. Retningslinjene skal sikre en samisk barnehagelærerutdanning som oppfyller kravene til kvalitet.

Retningslinjene er fastsatt av utvalget før forskriften er endelig vedtatt. Rammeplanutvalget legger derfor til grunn at retningslinjene må kunne revideres når forskriften foreligger, og når institusjonene har vunnet erfaring med dem.

Guovdageadnu/Kautokeino 27.09.12

Asta Balto

Grethe Friedrich

Solveig Hætta

Leder

nestleder

sekretær

Innhold

Forord	2
GENERELL DEL – ORGANISERING, STRUKTUR OG INNHOLD	4
1 Innledning	4
2 Formål og egenart ved utdanningen	5
3 Utdanningsinstitusjonens ansvar for og organisering av barnehagelærerutdanningen	5
3.1 Institusjonens ansvar	5
3.2 Organisering	5
3.3 Institusjonelt samarbeid og mulighet for mobilitet	6
3.4 Internasjonalisering	6
3.5 Videre utdanning	6
4 Utdanningas struktur og innhold	6
4.1 Læringsutbytteformuleringar	7
4.2 Arbeidsformer og vurderingsformer	7
4.3 Praksis	7
4.3.1 Avtaleverk om samarbeid om praksis	8
4.4 Bacheloroppgave	9
4.5 Fordyping	10
4.6 Pedagogikken si rolle og plass i utdanninga	10
4.7 Fritak og innpassing	10
5 Kvalitetskjenne­tegn ved ny samisk barnehagelærerutdanning	10
5.1 Faglighet	10
5.2 Profesjonsretting	11
5.3 Forskings- og utviklingsorientering	11
5.4 Krav til studentinnsats	11
5.5 Styrka praksisopplæring	12
5.6 Internasjonalisering og flerkulturelle perspektiv	12
5.7 Samisk barnehagelærerutdanning	12
6 Indikatorer for ny samisk barnehagelærerutdanning	12
II NASJONALE RETNINGSLINJER FOR KUNNSKAPSOMRÅDER	14
Barns utvikling, lek og læring	14
Samfunn, religion, livssyn og etikk	16
Språk, tekst og matematikk	18
Kunst, kultur og kreativitet	19

Natur, helse og bevegelse	21
Samiske språk, flerspråklighet og språklig revitalisering.....	23
Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid	24

GENERELL DEL – ORGANISERING, STRUKTUR OG INNHOLD

1 Innledning

Forskrift om rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning gir forpliktende føringer for den samiske barnehagelærerutdanninga. På forskriftsnivå er læringsutbyttene formulert med utgangspunkt i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, som omhandler kunnskaper,

ferdigheter og generelle kompetanser som bachelorkandidaten skal ha ved avsluttet utdanning. Institusjonen må kunne dokumentere at alle kandidater har tilegnet seg læringsutbyttet som forskriftene inneholder. Retningslinjene er utfyllende i forhold til forskriftene og er veiledende for institusjonene. Det er formulert læringsutbytte for hver av de syv kunnskapsområdene. På bakgrunn av forskrifter og nasjonale retningslinjer for samisk barnehagelærerutdanning skal den enkelte institusjonen utarbeide programplaner som omfatter faglig innhold, praksis, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Styret ved institusjonen skal vedta programplanene.

2 Formål og egenart ved utdanningen

Barnehagelærerutdanningen skal kvalifisere for pedagogisk arbeid med barn i barnehagen generelt og spesielt for arbeid i samiske barnehager. Utdanningen skal være basert på forskning, samisk tradisjonell kunnskap, være profesjonsrettet og praksisnær. Det skal tas utgangspunkt i arbeidsområdene til barnehagelæreren og gjeldende lovverk og planverk for virksomheten. Utdanningen skal bidra til at kandidaten kan delta aktivt i debatten og utviklingen barnehager for alle barn i dagens og morgendagens samfunn, og i særdeleshet fokusere på den samiske barnehagen.

3 Utdanningsinstitusjonens ansvar for og organisering av barnehagelærerutdanningen

3.1 Institusjonens ansvar

Organiseringen av utdanningen skal fremme integrering av teori og praksis, faglig progresjon, gjennomgående profesjonsretting og forankring i forskning og samisk tradisjonell kunnskap.

3.2 Organisering

Det faglige innholdet i samisk barnehagelærerutdanning er organisert i syv kunnskapsområder. Innenfor kunnskapsområdene skal fagemner, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis koples sammen, både innholdsmessig og organisatorisk. I programplanene skal pedagogiske emner være tydelige. Utdanninga har en integrert og helhetlig profil ved at faglige, pedagogiske og praksisrelaterte elementer blir satt i sammenheng i utdanninga, og at arbeidsmåter, pensum og vurderingsformer korresponderer med læringsutbytteformuleringene i hvert kunnskapsområde. Helhetlig profil innebærer at læringsarenaene utfyller hverandre og at kunnskapsområdene samlet utgjør en helhet. I tråd med Universitets- og høyskoleloven, ILO-konvensjonen nr. 169 og FNs urfolksdeklarasjonen skal samisk barnehagelærerutdanning være basert på forskning, samisk- og urfolkskunnskap, og gi studenten kompetanse til å nyttiggjøre seg av forsknings- og utviklingsarbeid i utøvelsen av barnehagelæreryrket. Kandidatene må derfor ha ferdigheter som gjør dem i stand til å finne, forstå, vurdere og bruke forsknings- og utviklingsarbeid. Utdanninga skal formidle og engasjere studentene i vitenskapelige arbeidsformer, etisk og kritisk tenking. I arbeidet med bacheloroppgaven skal studentene få innføring i vitenskapsteori og metode og det særegne ved urfolksforskning. Kunnskapsområdene skal være forankret i miljø som er

aktive i relevant forskings- og utviklingsarbeid. Utdanningsinstitusjonen skal vurdere om barnehagelærerstudenten er skikket for barnehagelæreryrket. Vurdering av skikkethet omfatter både faglige, pedagogiske og personlige forutsetninger og vil være der under hele utdanningen, jfr. Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning.

3.3 Institusjonelt samarbeid og mulighet for mobilitet

Studentene skal kunne søke om overgang fra en institusjon til en annen etter det andre studieåret. Modellen legger til rette for regionalt samarbeid om ulike profiler og fordypninger.

3.4 Internasjonalisering

For samisk barnehagelærerutdanning innebærer internasjonalisering en prioritering av opphold ved urfolkslærested eller andre læresteder med spesiell kompetanse innenfor flerspråklighet /språklig revitalisering

I utformingen av lokale programplaner skal den enkelte institusjonen legge til rette for et semester ved et urfolkslærested eller ved en annen relevant institusjon. Programplanene og undervisninga skal legge til rette for internasjonalisering ved lærestedet, for eksempel gjennom engelskspråklig pensum og utenlandske gjesteforskere eller -forelesere og internasjonale perspektiv.

3.5 Videre utdanning

Barnehagelærerutdanningen skal legge til rette for videre studium på høyere grads nivå. Minstekrav til opptak på mastergradsutdanning er fullført bachelorgrad. Det er mastergradsgivende institusjon som fastsetter særskilte regler for opptak til den enkelte mastergradsutdanninga. Krav til opptak skal gå fram av programplanen for det enkelte mastergradsstudiet, jf. Universitets- og høgskoleloven § 3-6 (7). Forskriften gir institusjonene anledning til å utvikle faglige profiler i utdanningen, som kan gi grunnlag for opptak til bestemte mastergradsutdanninger. Institusjonen skal tidlig i utdanningsløpet gjøre studentene kjente med opptakskravene til utdanning på mastergrads- og doktorgradsnivå.

4 Utdanningas struktur og innhold

Treårig samisk barnehagelærerutdanning omfatter syv kunnskapsområder, en fordyping og en bacheloroppgave. De syv kunnskapsområdene er 'Barns utvikling, lek og læring', 'Samfunn, religion og etikk', 'Språk, tekst og matematikk', 'Kunst, kultur og kreativitet', 'Natur, helse og bevegelse', "Samisk språk, flerspråklighet og språklig revitalisering" og 'Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid'. Kunnskapsområdene skal være profesjonsrettet og basert på forskning og samisk tradisjonell kunnskap. Fagtradisjonen fra tidlige førskolelærerutdanninger danner et sentralt grunnlag for innholdet i kunnskapsområdene og utgjør den sentrale kunnskapsbasen for den nye utdanningen. Programplanene skal integrere fagemner, fagdidaktiske og pedagogiske emner i kunnskapsområdene for å styrke praksistilknytningen og profesjonsperspektivet. Forskriftene viser omfanget av kunnskapsområdene, fordypningen og bacheloroppgaven. Institusjonen fastsetter rekkefølge

på fordypning, kunnskapsområder og bacheloroppgaven det 3. studieår. Utdanningsstrukturen skal gå fram av programplanene.

4.1 Læringsutbytteformuleringar

På bakgrunn av læringsutbytteformuleringene på forskriftsnivå og i samiske retningslinjer for kunnskapsområda, utvikler institusjonen læringsutbytteformuleringer på programplannivå.

4.2 Arbeidsformer og vurderingsformer

Institusjonen har ansvar for at studentene skal møte tilpassede og varierte arbeids-, lærings- og vurderingsformer som sikrer at studentene får god trening både i selvstendig arbeid og i samarbeid med andre. Studentene skal trenes både i muntlig, skriftlig og praktisk framstilling, og skal få erfaring med å bruke digitale verktøy i profesjonssammenheng. Oppgaver, vurderings- og dokumentasjonsformer skal integrere praktiske, didaktiske og teoretiske perspektiv for å oppnå helhet, sammenheng og relevans i utdanningen. Obligatorisk undervisning og arbeidskrav skal gå tydelig fram i de enkelte programplanene. Studentene skal få erfaring med akademisk skriving og profesjonsrelevante arbeids- og vurderingsformer. Vurderingsformene skal hjelpe studentene til å se sammenheng mellom praksis og teori, sammenheng mellom de ulike kunnskapsområdene, og bidra til læring og personlig utvikling.

4.3 Praksis

Forskriften fastsetter rammene for praksis. Praksis skal omfatte minst 100 dager, der minst 85 skal være i barnehage. Minimum 75 dager skal være i løpet av de to første studieårene, og minimum 25 dager i løpet av det siste studieåret. Forberedelse og etterarbeid til praksis skal ikke inngå i de 100 dagene. Institusjonene skal tilpasse organisering og innhold av praksis til ulike studentgrupper. Så langt det er mulig, skal studentene gis anledning til å ha en av praksisperiodene hos praksislærer av samme kjønn og ha kontakt med praksis utover de obligatoriske praksisperiodene. Institusjonen står fritt til å øke omfanget av praksis utover de 100 obligatoriske praksisdagene, f.eks. i form av observasjonspraksis i grunnskolen eller andre institusjoner som barnehagen samarbeider med. Deler av praksis kan tas i institusjoner med spesiell kompetanse innen språkreitalisering og språkrøkt. Praksis skal hovedsaklig speile et allsamisk perspektiv. Praksis skal sikre helhet og sammenheng mellom studiet til studentene på utdanningsinstitusjonen, i praksisfeltet og i vekslingen mellom de ulike læringsarenaene. Forskriften slår fast at praksis skal være integrert i alle kunnskapsområdene og i fordypingen. I programplanene skal læringsutbytteformuleringene styre mål, innhold og arbeidsmåter i praksis. Institusjonen skal sørge for at studentenes erfaringer og problemstillinger fra barnehagen blir integrerte med teoretiske og faglige perspektiv i de enkelte kunnskapsområdene. Dette skal bidra til å gi studentene både et erfarings- og et forskningsbasert grunnlag for yrkesutøvingen. Helhet og sammenheng i utdanningen forutsetter at faglærere, pedagogikk lærere, praksislærere, barnehageleder og studenter deltar i utvikling, gjennomføring og vurdering av praksis. I følge forskriften skal praksis være veiledet, vurdert og variert. Veiledning og vurdering av studenter i praksis er et felles ansvar for faglærere og pedagogikk lærere ved institusjonen og praksislærere og

barnehageledere. Praksis skal bli vurdert etter skalaen bestått/ikke bestått med en avsluttende vurdering hvert studieår, eller vurderinger etter endt kunnskapsområde og fordypning. Institusjonens eksamensreglement fastsetter hvor mange ganger en student kan gjennomføre en praksisperiode. Praksislæreren skal ha videreutdanning i veiledning på minimum 15 studiepoeng. Institusjonen har ansvar for å utarbeide en plan som sikrer at alle praksislærere tar videreutdanning innenfor veiledning. Utdanningsinstitusjonen bør alene eller sammen med andre institusjoner ha et samlet tilbud på minst 30 studiepoeng i veiledning.

Variert praksis innebærer at studentene får erfaring med ulike sider av barnehagelæreryrket i et barnehagefelt preget av endring, mangfold og kompleksitet. Studentene skal få anledning til å være både deltakende, utforskende og observerende i pedagogisk virksomhet i barnehagen. Studentene skal få erfaring med pedagogisk arbeid med barn med ulike forutsetninger og behov og ulike aldersgrupper. Studentene skal få variert praksis som omfatter planlegging og gjennomføring av læringsprosesser, pedagogisk ledelse, samarbeid med kollegaer og foreldre, dokumentasjon, og vurdering. Studentene skal få trening i å reflektere kritisk over egen praksis og etablerte praksiser i barnehagen. Programplanen skal klargjøre ansvar og arbeidsdeling mellom utdanningsinstitusjon og barnehage, synliggjøre ansvar og plikter til studentene i praksisopplæringa og i tillegg ha regler ved fravær i praksis. Institusjonen og praksisbarnehagene har et felles ansvar for innhold, kvalitet og vurdering av praksis og for progresjon i praksisopplæringa. Praksisbarnehagen skal organisere praksisopplæringen i tråd med programplanene. Leder i barnehagen har det overordnede ansvaret for å legge til rette for rammevilkårene for praksisopplæringen. I aktuelle samarbeidsfora mellom utdanningsinstitusjonen og praksisbarnehagene skal representanter fra barnehageledelsen delta. Institusjonene og praksisbarnehagene skal samarbeide om kvalitet og progresjon i praksisopplæringen. Institusjonen, barnehageeiere og praksisbarnehagene skal etablere et langsiktig og forpliktende samarbeid om praksisopplæringen og innholdet i utdanningen. Samarbeidet må involvere møteplasser mellom fagmiljøene på utdanningsinstitusjonen, barnehageeiere, praksisbarnehagene og studenter. Samarbeidet skal være formalisert og kan omfatte FoU-prosjekt og utveksling av kunnskap og erfaringer som kan inngå i utvikling av barnehagen, praksisopplæringen og utdanningen som helhet. Institusjonen bør så langt som mulig sørge for at praksisbarnehagene samlet representerer et allsamisk perspektiv og mangfold av barnehager (for eksempel organisering, størrelse, aldersgrupper, driftsform, gruppesammensetning, pedagogisk profil, geografisk plassering) for å oppfylle kravet om en variert praksis.

4.3.1 Avtaleverk om samarbeid om praksis

Samarbeidet mellom utdanningsinstitusjon og praksisbarnehage skal være nedfelt i en eller flere avtaler mellom utdanningsinstitusjon og barnehageeier.

Avtalen(e) skal inneholde følgende punkt:

- Lengde
- Formål
- Rammer

o Forskrift for samisk barnehagelærerutdanning

o Nasjonale retningslinjer for samisk barnehagelærerutdanning

o Programplanene ved institusjonen

o Forskrift for vurdering av skikkethet

Barnehagens ansvar

o Barnehageeierens, barnehagelederens og praksislærerens ansvar og oppgaver

o Organiseringa av praksisopplæringen ved den enkelte barnehagen

o Tidsbruk

- Ansvaret til lærerutdanningsinstitusjonen

o Rolle- og oppgavefordeling internt ved utdanningsinstitusjonen

Samarbeidsfora

Gjensidig kompetanseutvikling

Retningslinjer for gjensidig evaluering av praksisopplæring

Godtgjøring for praksisopplæringen (jf. gjeldende praksislæreravtale)

For praksis som er knyttet til grunnskole og eventuelt andre virksomheter, skal samarbeidet mellom utdanningsinstitusjon og praksissted være nedfelt i avtaler mellom utdanningsinstitusjon og skoleeier/virksomhetseier.

4.4 Bacheloroppgave

Bacheloroppgaven skal legges til det siste studieåret. Oppgaven skal være profesjonsrettet og bygge på kunnskap fra ett eller flere av kunnskapsområdene og/eller fordypningen og erfaringer fra praksis. Arbeidet med bacheloroppgaven skal øve studenten i å planlegge og gjennomføre et selvstendig arbeid i tråd med faglige og metodiske krav og forskningsetiske retningslinjer. I sammenheng med arbeidet med bacheloroppgaven skal institusjonen gi studentene innføring i ulike vitenskapsteoretiske perspektiv, det særegne ved urfolksforskning og relevante metoder/arbeidsmåter innenfor forsknings- og utviklingsarbeid. Arbeidet med bacheloroppgaven skal være veiledet, og omfanget av veiledningen skal gå fram av programplanen. Karakteren på bacheloroppgaven skal stå på vitnemålet til kandidaten.

4.5 Fordypning

Fordypningsenheten utgjør 30 studiepoeng det siste studieåret og skal bygge på kunnskapsområdene. Institusjonen kan tilby flere fordypningsenheter. Fordypningen skal gjøre det mulig for studentene å videreutvikle kunnskaper, ferdigheter og kompetanser fra ett eller flere kunnskapsområder. Fordypningen skal være relevant for barnehagelærerens yrkesutøving og skal inneholde praksis. Programplanene til institusjonen skal inneholde en omtale av innholdet i fordypningen i tillegg til læringsutbytteformuleringer.

Internasjonalt semester kan inngå som fordypning eller deler av fordypning. For de studentene som velger internasjonalt semester eller opphold ved urfolkslærested der relevant praksis ikke inngår, kan det være nødvendig å legge til rette for alternative praksisformer.

4.6 Pedagogikken si rolle og plass i utdanninga

I tidligere førskolelærerutdanning har pedagogikk vært et eget lærerutdanningsfag. I den nye barnehagelærerutdanninga skal pedagogikk være integrert i alle kunnskapsområdene, for eksempel innholdsmessig, didaktisk, metodisk, og/eller for å styrke praksistilknytning og profesjonsperspektivet og bidra til en helhetlig og integrert utdanning. Pedagogisk kunnskap er mangesidig og omfatter delområder som psykologi, sosiologi, filosofi, didaktikk og idéhistorie, og vil på ulike måter og i ulik grad inngå i de enkelte kunnskapsområdene og i fordypninga. Pedagogikk skal spesielt bidra til studentens dannelsingsprosess, personlige vekst og utvikling, analytiske ferdigheter, integrering av teori og praksis, innsikt i vitenskapelig tenkemåte og til etisk refleksjon.

4.7 Fritak og innpassing

§ 5 i forskriften fastsetter regler for fritak fra og innpassing av fag/fagområde.

5 Kvalitetskjennetegn ved ny samisk barnehagelærerutdanning

For å kunne vurdere kvaliteten i samisk barnehagelærerutdanning er det utviklet et sett av kjennetegn og tilhørende indikatorer. Kjennetegnene og indikatorene skal bidra til kontinuerlig utvikling av kvaliteten. Institusjonen skal legge kjennetegnene til grunn for oppfølging og gjennomføring av kvalitetssikring og av eventuelle endringer.

Kvalitetskjennetegnene gjør det mulig for institusjonene å sammenligne på tvers av institusjoner. En samisk barnehagelærerutdanning av høy kvalitet skal ha følgende kjennetegn:

5.1 Faglighet

Institusjonen utvikler programplaner som favner kompleksiteten i profesjonsfeltet, kompetansebehovet i samiske barnehager, det samiske perspektivet og mangfoldet i studentgruppen. Undervisningspersonalet har høy faglig kompetanse og holder seg faglig à jour både teoretisk, praktisk og didaktisk. Utdanninga blir utviklet i tråd med resultater fra nyere forskning, utviklingsarbeid og fagdidaktisk utvikling. Programplanene omtaler undervisnings- og arbeidsformer som tematiserer studentmangfoldet og retter seg mot

studenter med ulik bakgrunn, ulike forutsetninger og behov. For å styrke den samiske barnehagelærerutdanningen utveksler institusjonene nye ideer til forbedring, og samarbeider om å bygge opp sterke faglige miljø

5.2 Profesjonsretting

Gjennom samisk barnehagelærerutdanning utvikler studentene identitet som samisk barnehagelærer. Alle kunnskapsområder er profesjonsrettet gjennom integrering av teori og praksis. Utdanningen bidrar med ulike aspekt til barnehagelæreren sin mangfoldige profesjonskompetanse, som blant annet bygger på et integrert syn på omsorg, lek, læring og danning i et samisk og urfolksperspektiv. Undervisningen er praksisnær og setter teoretisk undervisning i et anvendt og profesjonsrettet perspektiv. Undervisningen utvikler studentens evne til kritisk refleksjon over praksis og evne til å utnytte ny kunnskap i egen profesjonsutøving. Utdanningen forbereder studentene på de krav og forventinger som samfunnet stiller til barnehagen ved å forholde seg aktivt til samfunnet og samfunnsendringer som angår barn, familier, oppvekst og barnehage. Gjennom utdanningen får studentene innblikk i andre profesjoner med relevans for arbeidet i barnehagen. En av forutsetningene for profesjonell yrkesutøving er å bruke språk muntlig og skriftlig, og å bruke digitale verktøy på en kvalifisert måte i ulike sammenhenger. Denne kompetansen blir utviklet som en del av ferdighetene i alle kunnskapsområdene.

5.3 Forskings- og utviklingsorientering

Utdanninga er forskningsbasert. Programplanene sørger for at studentene får innsikt i forskningsbasert- og samisk tradisjonell kunnskap, og samiske læringsprosesser. Forskningsbaserte læringsprosesser og kunnskap om det tradisjonelle samiske fremmer selvstendigheten til studentene, analytiske ferdigheter og kritisk refleksjon slik at de som yrkesutøvere kan bruke ny kunnskap og videreutvikle både seg sjøl, profesjonen og arbeidsplassen. Det innebærer også at studentene gjennom bacheloroppgaven får innføring i vitenskapsteori og metode og gjennomfører et selvstendig forskings- og utviklingsbasert skriftlig arbeid. Den som underviser i barnehagelærerutdanninga, er selv aktiv forsker eller del av et aktivt fagmiljø som driver forskning, utvikling og publisering på områder som er relevante for barnehagelærerutdanningen og barnehagelæreryrket. Utdanningsinstitusjonen prioriterer ressurser og stimulerer til forsknings- og utviklingsarbeid gjennom aktivt samarbeid med praksisfeltet og FoU-miljø nasjonalt og internasjonalt.

5.4 Krav til studentinnsats

Institusjonen gir studentene en attraktiv og krevende barnehagelærerutdanning som er tydelig på studentenes rettigheter, plikter og ansvar. Det går fram av programplanen hvordan studentenes arbeidsinnsats blir fordelt på de forskjellige oppgavene og læringsformene gjennom utdanningsløpet. Læringsmiljøet ved institusjonen kjennetegnes ved aktiv studentdeltaking og tydelige krav til studentinnsats. Institusjonen legger til rette for, og har et særskilt ansvar for å etablere inkluderende praksiser som sikrer at alle studenter får like sjanser i studiet, uavhengig av språklig og kulturell bakgrunn.

5.5 Styrka praksisopplæring

Praksis er integrert i alle kunnskapsområdene og fordypingen, og inngår i læringsutbytteformuleringene i programplanene. Institusjonen skaper helhet og sammenheng i utdanningen gjennom en samordning mellom de to læringsarenaene. Institusjonen styrker samisk barnehagelærerutdanning som profesjonsutdanning ved at teoretisk kunnskap på ulike måter inngår i interaksjon med praksisfeltet.

5.6 Internasjonalisering og flerkulturelle perspektiv

Programplanene og undervisningen legger til rette for internasjonalisering ved lærestedet, for eksempel i form av å gi studentene mulighet til å være et semester ved et urfolks- eller annen relevant lærested, og ved å legge inn internasjonale, globale og flerkulturelle perspektiv i studiet. Kunnskap om menneskerettigheter, ansvarlig livsstil og kunnskap om urfolks rettigheter er sentralt i denne sammenhengen. Internasjonalisering omfatter i tillegg bruk av utenlandske gjesteforelesere og - forskere, pensum på andre språk enn samisk og/eller pensum som tematiserer vestlig etnosentrisk skjevhet. Institusjonen arbeider for å rekruttere samiskspråklige studenter og inkludere og støtte studentene gjennom tilpassede arbeids-, undervisnings- og vurderingsformer.

5.7 Samisk barnehagelærerdanning

Samisk barnehagelærerdanning blir utviklet gjennom solide kunnskaper, ferdigheter, generell kompetanse og faglig reflektert profesjonsutøving. Utdanningsinstitusjonen legger til rette for en dannelsingsprosess der studentene utvikler etiske og historiske perspektiv på egen profesjonsrolle og kritiske perspektiv på samfunnsrollene til barnehagelærerprofesjonen og oppveksten til barn i et moderne samfunn. Vitenskapelig tenking og metode er sammen med tradisjonell samisk kunnskap integrert i utdanningen, og studentene utvikler analytiske, metodiske og praktiske ferdigheter. Tverrfaglig samarbeid og problemløsning utgjør viktige læringsformer for studentene.

6 Indikatorer for ny samisk barnehagelærerutdanning

Det er utviklet et sett indikatorer som er forankret i læringsutbytteformuleringene og i kvalitetskjenne-tegnene ved ny samisk barnehagelærerutdanning. Indikatorene er et internt kvalitetsstyringsverktøy for institusjonen, og institusjonen kan utvikle flere og andre indikatorer. Indikatorer som er tilknyttet kjennetegnene ved barnehagelærerutdanninga går fram av tabellen:

Kvalitetskjenne-tegn	Aktuelle indikatorer som kan velges
Faglighet	<p>I. Undervisningspersonalet har høy faglig kompetanse.</p> <p>II. Studieprogrammene blir oppdatert systematisk, basert på ny kunnskap og erfaring.</p> <p>III. De faglig tilsette ved institusjonen tar del i utviklingen av nasjonale fagmiljø.</p>
2. Profesjonsretting	I. Bacheloroppgavene er forankret i profesjonsfaglige

	<p>problemstillinger.</p> <p>II. Undervisningspersonalet og praksislærere har systematisk samarbeid om innholdet i utdanningen.</p> <p>III. Utdanningen blir gjennomført i kontakt med relevante samarbeidspartnere.</p> <p>IV. Programplanen skal sikre systematisk arbeid med utvikling av muntlig, skriftlig og digital kompetanse til studentene.</p>
3. Forskings- og utviklingsorientering	<p>I. Lærings- og arbeidsformer aktiviserer studentene til kritisk, reflektert og bevisst tenking.</p> <p>II. Institusjonen bidrar aktivt til å utvikle FoU-arbeid og publisering på områder som er relevante for samisk barnehagelærerutdanning og barnehagelæreryrket.</p> <p>III. Utdanningsinstitusjonen stimulerer systematisk til FoU-virksomhet som involverer praksisfeltet og studenter.</p>
4. Krav til studentinnsats	<p>I. Programplanene omtaler forventet studentinnsats og -deltakelse i studiet.</p> <p>II. Programplanene synliggjør variasjon i og fordeling av arbeids- og vurderingsformer gjennom utdanningsløpet.</p> <p>III. Institusjonen har utviklet flere strategier for å øke gjennomstrømming av studenter.</p>
5. Styrket praksisopplæring	<p>I. Institusjonen har en forpliktende plan for å videreutvikle kompetansen til praksislærerne.</p> <p>II. Praksisbarnehagene representerer et mangfold og gir studentene varierte praksiserfaringer.</p> <p>III. Praksiserfaringene til studentene blir brukte systematisk i undervisningen i alle kunnskapsområdene.</p>
6. Internasjonalisering og flerkulturelle perspektiv	<p>I. Institusjonen har student- og lærerutveksling gjennom bruk av internasjonale samarbeidsavtaler.</p> <p>II. Institusjonen benytter pensum på andre språk enn samisk.</p> <p>III. Globale, flerkulturelle og internasjonale perspektiv blir tematiserte i pensum og undervisning.</p> <p>IV. Institusjonen arbeider systematisk med rekruttering av og studieformer rettet mot samiskspråklige studenter og studentmangfoldet.</p>

7. Barnehagelærerutdanning	<p>I. Programplanene tematiserer danning i barnehagelærerutdanningen.</p> <p>II. Programplanen integrerer vitenskapsteoretiske, metodiske perspektiv og samisk tradisjonell kunnskap i utdanningen.</p> <p>III. Kritisk refleksjon og etiske perspektiv blir integrerte i pensum, undervisning og praksis.</p>
----------------------------	--

II NASJONALE RETNINGSLINJER FOR KUNNSKAPSOMRÅDER

Barns utvikling, lek og læring

Kunnskapsområdet omfatter barns utvikling, lek og læring i et samfunn preget av mangfold, endring og kompleksitet. Kunnskapsområdet skal gi forståelse og innsikt som barnehagelæreren må ha for å kunne legge til rette for og lede lek, læring og dannelsesprosesser. En slik kompetanse er viktig for å fremme barns helhetlige utvikling i et inkluderende fellesskap preget av omsorg, medvirkning, samarbeid og dialog med foresatte. Det er viktig at barnehagelærer har kunnskap om samiske barns livsverden i spenningsfeltet mellom samisk tradisjon og kultur og det moderne og vestlig orienterte samfunn. Forståelsen av barns utvikling må sees i lys av historiske, nåtids- og framtidsperspektiver. Barn er selvstendige aktører med rett til å bli hørt, sett og inkludert i fellesskapet, og til å påvirke og medvirke i egen læring og utvikling. Leken understrekes som en grunnleggende livs- og læringsform med betydning både som egenverdi og som grunnlag for allsidig utvikling og utvikling av selvstendighet. Det legges vekt på miljøets betydning for lek, utvikling og læring der spørsmål som angår mangfold, etnisitet, likeverd, inkludering, likestilling og variasjon inngår. Erfaringer og kunnskap om samisk barneoppdragelse og samisk tenkemåte er sentral. Dette kunnskapsområdet vier stor plass til hvordan samhandling og relasjoner mellom mennesker danner grunnlag for lek og læring og for utvikling av demokratisk tenking.

Praksis skal gi erfaringer med å bruke teori som grunnlag for kritisk refleksjon knyttet til individ, relasjoner og system, og erfaring med planlegging, vurdering og gjennomføring av lek og barns lærings- og utviklingsprosesser i møte med barn i ulike aldre og med ulike forutsetninger. Pedagogisk dokumentasjon diskuteres som en ressurs i planlegging, vurdering og nyskaping av arbeidet i barnehagen.

Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på ulike emner som lærerutdanningsfaget pedagogikk henter fra blant annet psykologi, sosiologi og sosialantropologi. Læreplanteori og didaktikk behandles i lys av barnehagens målsetting, innhold og arbeidsformer. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

LÆRINGSUTBYTTE FOR KUNNSKAPSOMRÅDET BARNES UTVIKLING, LEK OG LÆRING

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om aktuelle teorier og forskning om barns utvikling, lek, læring og danning
- har kunnskap om leken som fenomen i barndommen og som en arena for læring, vennskap og kontakt mellom barn
- har kunnskap om observasjon og pedagogisk dokumentasjon som forutsetning for didaktisk tilrettelegging for barns leke- og læringsprosesser, og av barnehagens leke- og læringsmiljø
- har kunnskap om barns væremåter, omsorgs-, leke- og læringsbehov, særlig knyttet til de yngste barna i barnehagen og til overgangen barnehage/skole
- har kunnskap om ulike pedagogiske og digitale verktøys betydning for å fremme barns lek og læring og hvordan disse kan brukes kreativt og kritisk
- har kunnskap om ulike samiske områder, samiske barns livsverden, samisk oppdragelse, samisk tenkemåte om læring og utvikling gjennom deltakelse i aktiviteter og gjøremål

FERDIGHETER

Studenten

- kan gå inn i omsorgsfulle relasjoner med barn, preget av vilje til innlevelse og anerkjennelse av hvert enkelt barn og framstå som en bevisst rolle- og språkmodell både for barn, og i samarbeid med personale og foresatte
- kan tilrettelegge og formidle barnehagens innhold på en helhetlig og sammenhengende måte som inkluderer barns erfaringer, interesser og rett til medvirkning
- kan planlegge, grunngi og reflektere over eget og andres pedagogiske arbeid i lys av praksiserfaringer, teori og forskning
- kan analysere og reflektere over grunnleggende spørsmål som gjelder sosialt og kulturelt mangfold og det samiske perspektivet, og bruke dette som en ressurs i pedagogisk arbeid med barn i samarbeid med foresatte
- kan lede pedagogiske prosesser og se, møte og støtte barns nysgjerrighet og skapende uttrykk i allsidige leke- og læringsopplevelser

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan utøve profesjonelt skjønn gjennom å anvende faglig kompetanse på praktiske og teoretiske problemstillinger

- kan vise grunnleggende toleranse, interesse og respekt for barns særegne behov og læringsmuligheter uansett alder, sosial, kulturell, religiøs eller livssynsbasert tilhørighet
- kan vise etisk og faglig innsikt gjennom refleksjon om barns integritet basert på forståelse av demokrati, likeverd og likestilling
- kan analysere og reflektere kritisk over profesjonelle og etiske utfordringer knyttet til pedagogisk arbeid med barns utvikling, lek, læring og danning
- kan artikulere, formidle og videreutvikle sin kompetanse om pedagogisk arbeid med barn

Samfunn, religion, livssyn og etikk

Kunnskapsområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og særskilte verdigrunnlag i et samfunn preget av mangfold. Verdiene i barnehagens formålsparagraf er bredt forankret i samfunnet og skal legges til grunn for alt arbeid i barnehagen og bidra til barnehagens forebyggende funksjon. Kunnskapsområdet skal gi innsikt i samfunnet som omgir barnehagen, barnehagens plass i det samiske samfunnet, barnehagen som organisasjon og som pedagogisk virksomhet. Med utgangspunkt i barnehagens arbeid for aktiv deltakelse i et demokratisk samfunn utgjør forståelse av forholdet mellom individ og samfunn, politiske strukturer, majoritet og minoritet, internasjonale konvensjoner, lovverk, mangfold og likestilling grunnleggende tyngdepunkter. Sentrale temaer i kunnskapsområdet er samiske barns oppvekstvilkår, samisk barneoppdragelse og stilling i samfunnet, familiestrukturer, sosial ulikhet og barns rettigheter samt personalets oppgaver og ansvar i møte med barn i vanskelige livssituasjoner. Kunnskapsområdet fokuserer på samfunnskunnskap og etikk, ulike religiøse og ikke-religiøse livssyn og kulturenes fortellinger og tradisjoner. Kunnskap om og holdninger til ulike religioner, kulturer, livssyn og samfunn danner et viktig grunnlag for identitetsdanning og for å kunne forstå og møte mennesker fra ulike kulturer. Etisk og filosofisk grunnlagstenkning med innsikt i ulike menneskesyn og virkelighetsoppfatninger skal bidra til kritisk, etisk refleksjon knyttet til praksis, med særlig henblikk på personalets væremåte i møte med barn og foresatte. Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene samfunnsfag, RLE og pedagogikk. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

LÆRINGSUTBYTTE FOR KUNNSKAPSOMRÅDET SAMFUNN, RELIGION OG ETIKK

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om barnehagens særskilte verdigrunnlag og hva dette i praksis innebærer i et flerkulturelt samfunn samt kunnskap om samiske barns kulturer og rettigheter

- har kunnskap om utviklingen av forholdet mellom det samiske samfunnet og storsamfunnet gjennom tidene, herunder det etnopolitiske aspektet
- har kunnskap om samfunnsutvikling med vekt på velferdsstaten, mangfold, likeverd, likestilling og sosial ulikhet samt har kunnskap om barndom, barnehage og familie i historisk, nåtidig og fremtidig perspektiv
- har kunnskap om barns reaksjoner og voksnes ansvar for barn i vanskelige livssituasjoner samt kunnskap om hvordan man kan støtte barn og samarbeide med andre hjelpeinstanser
- har kunnskap om kristen tro og kulturarv, om de øvrige verdensreligionene, om samisk tenkemåte, andre livssyn og filosofi samt etisk teori, grunnlagstenkning og etisk veiledning
- har kunnskap om barns rettigheter, internasjonale konvensjoner samt lover og forskrifter som regulerer barnehagedriften og annet arbeid knyttet til barn

FERDIGHETER

Studenten

- kan begrunne, formidle og praktisere barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag
- kan reflektere kritisk over egne verdier, holdninger og væremåter og handle i tråd med barnehagens formålsbestemmelse
- kan formidle kulturenes fortellinger og i samarbeid med hjemmet tilrettelegge for markering av høytider og merkedager
- kan samtale med barn om etiske, religiøse, filosofiske og livssynsmessige spørsmål
- kan stimulere til demokratiforståelse ved å utøve demokrati i praksis

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan møte etiske utfordringer i barnehagens dagligliv, reflektere kritisk over etiske spørsmål og begrunne sine handlingsvalg
- har tilegnet seg et faglig og profesjonelt grunnlag for å kunne arbeide tverrfaglig og tverretatlig i barnehagen
- kan samarbeide med barns foresatte
- kan samarbeide med og lede barn og personale med ulik bakgrunn og gi etisk veiledning
- har evne til å se sammenhenger mellom individ, gruppe og samfunn og relatere disse sammenhengene til praksis

Språk, tekst og matematikk

Kunnskapsområdet tematiserer barns språklige, begrepsmessige, matematiske og tekstkulturelle utvikling. Disse utviklingsområdene er viktige for barns lek og læring og er avgjørende for at barn kan utvikle relasjoner til andre mennesker og fungere sosialt i et flerspråklig og flerkulturelt samfunn. Innholdet i kunnskapsområdet dreier seg om barns språk og språkutvikling, barnelitteratur og mediekultur og barns matematiske meningsskapning, kreative undring og problemløsning. Kunnskapsområdet fokuserer på barnehagelærerens rolle og ansvar for å gi barn varierte erfaringer med tilpassede språklige, litterære og matematiske aktiviteter. Kunnskapsområdet belyser temaer knyttet til overgangen barnehage/skole.

Kunnskapsområdet kombinerer teoretisk og praksisnær kunnskap om språk- og matematikkutvikling samt kartlegging og vurdering. Språklige og matematiske praksiser er til stede i barns lek og utforsking. Kunnskapsområdet legger vekt på at barnehagelæreren forholder seg aktivt til lærings- og dannelsingspotensialet i disse praksisene. Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene norsk og samisk, matematikk og pedagogikk. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

LÆRINGSUTBYTTE FOR KUNNSKAPSOMRÅDET SPRÅK, TEKST OG MATEMATIKK

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om barns matematisk utvikling, barns muntlige og skriftlige språk og språkutvikling, også i flerspråklige og flerkulturelle perspektiv
- har kunnskap om skjønnlitteratur og sakprosa for barn, sjangrer fra muntlige fortellertradisjoner og moderne tekst- og mediekulturer
- har kunnskap om betydningen av å utvikle positive holdninger til matematikk, språk og språkmangfold
- har kunnskap om matematiske områder som er relevante for barn, og matematikk som verktøy for systematisk utforsking og tenking
- har kunnskap om lekens betydning for språk- og matematikklæring

FERDIGHETER

Studenten

- kan observere, legge til rette for, kartlegge og følge opp barns språk- og matematikkutvikling

- er en bevisst språklig rollemodell og en samtalepartner som fremmer utvikling og læring i arbeid med barnehagens innhold
- kan organisere et inkluderende og stimulerende læringsmiljø for matematisk og språklig utforskning, fortelling og høytlesing og sikre kvalitet og kulturelt mangfold i barnehagens tekstformidling
- kan veilede og inspirere barn når de utforsker muntlige og skriftlige sjangrer, matematiske problem, symboler og sammenhenger
- kan bruke IKT som pedagogisk verktøy i arbeidet med kunnskapsområdet

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan dokumentere og evaluere barnehagens arbeid med språk, tekst og matematikk
- kan kommunisere og drøfte faglig-pedagogiske problemstillinger med personalet, foresatte og eksterne samarbeidspartnere
- forholder seg aktivt til samtidens barnehagefaglige diskusjoner knyttet til språk, tekst og matematikk
- mestrer samisk og norsk muntlig og skriftlig og kan bruke begge språkene kvalifisert i profesjonssammenheng

Kunst, kultur og kreativitet

Kunnskapsområdet legger vekt på estetiske opplevelser, erfaringer, refleksjon, kommunikasjon og uttrykk gjennom ulike sansemedier. Sentralt i kunnskapsområdet er å kvalifisere studenten til å arbeide med barns møte med et mangfold av duodji, kunst- og kulturuttrykk. En viktig side ved denne kompetansen er å bruke digitale medier på kreative og reflekterte måter. Utvikling av studentens estetiske oppmerksomhet, praktiske ferdigheter og skapende evner står sentralt samt evne til å reflektere over innholdet i kunnskapsområdet i et kjønns- og likestillingsperspektiv. Kunnskapsområdet gir også innsikt i hvordan barnehagen kan formidle kulturelle tradisjoner og estetiske opplevelser, åpne for nyskaping og inspirere barn i deres lek, læring og skapende virksomhet. Kjernen i kunnskapsområdet er grunnleggende for lek, omsorg, læring og danning.

Utdanningen skal gi studenten erfaring med kunstfaglige, kulturfaglige og estetiske praksiser i barnehagen. Det legges vekt på innsikt i kunnskapsområdets muligheter og egenverdi, og som medierende redskap i andre kunnskapsområder. Utdanningen skal gjøre studenten i stand til å samarbeide med ulike aktører innen kunst- og kulturfeltet. Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene musikk, drama, duodji og pedagogikk. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

LÆRINGSUTBYTTE FOR KUNNSKAPSOMRÅDET KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

KUNNSKAP

Studenten

- har innsikt i hvordan duodji, kunst og kultur bidrar til barns ulike opplevelser og uttrykksformer, læring og danning
- har kunnskap om ulike syn på kunst og kultur, estetikk, kreativitet og kreative prosesser
- har kunnskap om duodji både som fag, og også som en viktig identitetsdannende og kulturell forankring
- har kunnskap om kommunikasjons- og samspillsteorier i estetiske sammenhenger, og om motivasjon, identitet og selvoppfatning i arbeid med duodji og kunst- og kulturfaglige områder
- har kunnskap om barns musikalitet og musikalske utvikling, barns utvikling i skapende arbeid innen digital og to- og tredimensjonale former og uttrykk, og om estetiske dimensjoner og formmessige elementer i barns dramatisk lek og utvikling
- har kunnskap om barnekultur, kulturarv i flerkulturelle perspektiver, samisk kultur, og har forståelse for hvordan kultur påvirker barns ulike uttrykksformer

FERDIGHETER

Studenten

- kan planlegge, gjennomføre, dokumentere og vurdere kunstneriske og kunstpedagogiske prosesser med og for barn
- kan strukturere og skape miljøer som inviterer barn til estetiske opplevelser, undring, utforsking, skaperglede og lek
- kan legge til rette for duodji, kunst- og kulturopplevelser og fremme barns estetiske utvikling
- kan bruke sin faglighet til improvisasjon i lek og læring
- kan anvende ulike redskaper, teknikker og materialer fra duodji og forskjellige håndverkstradisjoner og utforske disse i samspill med barn

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- ser barn som kompetente deltakere som kan medvirke i barnehagens duodji, kunst- og kulturarenaer

- har en bevisst holdning til, følsomhet for og innlevelse i barns forskjelligartede estetiske uttrykksformer
- forstår barnehagelærerens betydning som medskaper, deltaker og rollemodell i barns utforskning og uttrykk, og kjenner betydningen av og kan stimulere barns skaperglede og mestringsfølelse
- kan ivareta kjønnsperspektiver og flerkulturelle perspektiver i skapende aktiviteter og duodji, kunst- og kulturformidling i barnehagen
- forstår utviklingsarbeid og forskning som forutsetning for å styrke det kunst- og kulturfaglige arbeidet i barnehagen

Natur, helse og bevegelse

Kunnskapsområdet omfatter helse i vid forstand, bevegelse og samspill med naturen. Barn er kroppslige i sin væremåte, og det er blant annet gjennom kropp og bevegelse barn blir kjent med seg selv og verden rundt seg. Sosiale relasjoner mellom barn og mellom barn og voksne i barnehagen henger blant annet sammen med felles kroppslige og bevegelsesmessige erfaringer og opplevelser i naturen. Det er nær sammenheng mellom forholdet barnet har til kroppen, selvoppfatningen og den emosjonelle utviklingen.

Kunnskapsområdet skal gi studentene grunnlag for å ivareta barns helse og behov for bevegelse, mat og omsorg. Videre skal studentene lære hvordan barn gjennom undring, utforskning og utfordrende lek i ulike miljø, kan ta vare på seg selv, hverandre og naturen, slik at de får et grunnlag for å bidra til bærekraftig utvikling. Sentralt i dette arbeidet er bruk av naturen, friluftsliv, naturoppleving og bevegelsesglede. En viktig del av profesjonskompetansen er å kunne observere, analysere og forstå utviklingen og kroppslige lekekulturer hos barn og bruke dette til å inspirere og motivere barn til å være fysisk aktive i ulike miljø. Profesjonskompetansen innebærer også å ivareta og fremme barns helse i vid forstand, og å kunne legge til rette for et variert og sunt kosthold i barnehagen.

Undervisningen i kunnskapsområdet er i stor grad praktisk rettet der studentene er aktive og undersøkende. Kunnskapsområdet tematiserer kunnskap om barns kroppslighet og opplevelser av fysiske fenomen og organismer i naturen som sentrale elementer i barns dannelsesprosesser i barnehagen.

Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene naturfag, fysisk fostring og pedagogikk. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

LÆRINGSUTBYTTE FOR KUNNSKAPSOMRÅDET NATUR, HELSE OG BEVEGELSE

KUNNSKAP

Studenten

- har kunnskap om hvordan barn gjennom kropp og sanser lærer om verden og forstår seg selv
- har kunnskap om hvordan barn lærer i samspill med miljøet og hvordan en kan initiere og støtte opp om barns egeninitierte læringsprosesser
- har kunnskap om naturen, kroppslig lek, kosthold og helse i et samisk og et flerkulturelt perspektiv, og hvordan dette inngår i en helhet i barnehagen
- har kunnskap om fysiske fenomen, biologisk mangfold og bærekraftig utvikling
- har kunnskap om helsefremmende arbeid, ergonomi, motorikk og fysisk og psykisk utvikling hos barn

FERDIGHETER

Studenten

- kan utforske naturen og eksperimentere med fenomen i den fysiske verden og med hverdagsteknologi sammen med barn
- kan velge og bruke hensiktsmessige materialer, råvarer, teknikker og redskaper i praktisk arbeid med barn og gjøre bruk av lokale naturressurser
- kan reflektere over og ta hensyn til ulike kulturelle perspektiv i arbeidet med helse, natur og bevegelse
- kan planlegge, gjennomføre og vurdere behov for fysisk aktivitet, hvile, varierte måltider og god hygiene for barn i barnehagen
- kan vurdere risiko av lekemiljø og sammen med barn skape og bruke ulike rom og miljø inne, ute og i naturen samt legge til rette for barns risikostyring

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- er medvirkende og inspirerende sammen med barn i deres bevegelseslek og naturopplevelser
- kan analysere og kritisk reflektere over kjønn, likestilling, likeverd, kulturelt mangfold, barnehagens rutiner, kosthold og bevegelsesaktiviteter som sentrale livskvaliteter og helsefremmende faktorer i barnehagen
- kan orientere seg i og bruke nærmiljøets muligheter for naturfaglig utforskning og bevegelse sammen med barn
- kan ivareta egen helse i arbeidet i barnehagen

- kan utarbeide rutiner for trygghet i barnehagen og utføre førstehjelp

Samiske språk, flerspråklighet og språklig revitalisering

For den samiske folkegruppe er språkbevaringsarbeid og utvikling av samisk språk og kultur en sentral del av det pedagogiske arbeidet, og dette preger også den samiske barnehagelærerutdanningen. Det er nødvendig å presisere et skille mellom nivåer; mens samiske språk er overordnet, er flerspråklighet en nødvendighet, et middel til å ivareta samisk. Barnehage og skole er uten tvil svært viktige for samisk språkrøkt. De kan ikke undervurderes i språkrøkt sammenheng.

Den overordnede målsettingen for utdanningen er å forberede studentene slik at de kan fungere som barnehagelærere i og på samisk i barnehagen. Gjennom barnehagelærerutdanningen skal studentene styrke sine egne kunnskaper i språket både praktisk og teoretisk. Utgangspunktet er at samisk både er et identitetsfag, opplevelsesfag, dannelsesfag, kulturfag, ferdighetsfag, redskapsfag og kommunikasjonsfag.

Arbeidet med målområdene skal sikre et vekselspill mellom teoretisk kunnskap, praksiserfaring, studentens eget arbeid, faglige oppgaver og didaktisk refleksjon.

Kunnskapsområdet bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene samisk, pedagogikk og annenspråkspedagogikk og men også andre relevante fag. Undervisninga skal tydeliggjøre ei barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

LÆRINGSUTBYTTE FOR KUNNSKAPSOMRÅDET SAMISKE SPRÅK, FLERSPRÅKLIGHET OG SPRÅKLIG REVITALISERING

KUNNSKAP

Studenten:

- har kunnskap om språkopplæringsmetoder i forhold til barns flerspråklige utvikling
- ha kunnskap om grunnleggende lese- og skriveopplæring for flerspråklige barn
- har oversikt over hovedtrekkene i samisk språkhistorie, kjenner bakgrunnen for språkskifte og språklige domener
- kunnskap om grunnprinsippene for forsknings- og utviklingsarbeid, med særlig vekt på utvikling av læremidler for flerspråklige barn
- har kunnskap om språklig revitalisering
- har kunnskap om ulike samiske språk og dialekter
- har kunnskap om språkets formelle strukturer på lyd-, ord- og setningsnivå

FERDIGHETER

Studenten:

- kan bruke samisk som muntlig og skriftlig kommunikasjonsspråk i alle barnehagens gjøremål og i alle kunnskapsområder i barnehagen, og være gode forbilder i sin egen muntlige språkbruk og sin aktive bruk av samisk skriftspråk

- kan bruke samisk språk i opplærings øyemed
- kan vurdere og bruke litteratur og tekster
- kan gjøre bruk av samisk muntlig fortellertradisjon
- kan utvikle læremidler og bruke digitale verktøy i språkarbeidet

GENERELL KOMPETANSE

Studenten:

- utvikler språklig toleranse og lærer seg å verdsette språket som kulturarv
- forholder seg aktivt til språkrøkt og formidling av kunnskap om språkopplæring spesielt til foresatte og samfunn forøvrig
- kan gi barn språklig anerkjennelse
- kan kartlegge det enkelte barns språkutvikling
- mestrer samisk muntlig og skriftlig og kan bruke språket kvalifisert i profesjonssammenheng

Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid

Kunnskapsområdet tematiserer pedagogisk ledelse i barnehagen, personalledelse og ledelse av endrings- og utviklingsprosesser i et mangfoldig barnehagemiljø samt samarbeid med foresatte og eksterne instanser. I kunnskapsområdet vektlegges forståelse av hvordan lederhandlinger kan bidra til å styrke barnehagen som lærings- og utviklingsarena og sikre et likeverdig og inkluderende fellesskap for barn, foresatte og personale. Veiledning og ledelse av barns og medarbeideres læringsprosesser har en sentral plass samt bruk av ulike metoder og verktøy som egner seg for å utforme strategier, igangsette og lede utviklingsarbeid. Innholdet bygger på den kompetansen studenten har opparbeidet seg gjennom arbeidet med de fem andre kunnskapsområdene. Kunnskapsområdet belyser endring og utvikling som skjer organisatorisk og individuelt knyttet til pedagogisk arbeid i barnehagen. Refleksjon og evne til å se pedagogiske praksiser på nye måter og begrunne og videreformidle disse, er grunnleggende i dette kunnskapsområdet. Sentrale begrep i slik refleksjon vil være kultur, makt, ledelse, medvirkning og demokrati. I en samisk barnehagelærerutdanning er tradisjonelle ledelses- og samværsformer sentrale arbeidsområder. Praksis er en integrert del av arbeidet ved at studentene skal planlegge, gjennomføre og evaluere et konkret utviklingsarbeid i praksis. Erfaringene skal danne grunnlag for refleksjon knyttet til begrepene ledelse, endring og utvikling. Kunnskapsbasen bygger i hovedsak på lærerutdanningsfagene pedagogikk, samisk og samfunnsfag. Undervisningen skal tydeliggjøre en barnehagepedagogisk tilnærming og fagdidaktisk forskning knyttet til kunnskapsområdet, der praksis inngår som en integrert del.

LÆRINGSUTBYTTE FOR KUNNSKAPSOMRÅDET LEDELSE, SAMARBEID OG UTVIKLINGSARBEID

KUNNSKAP

Studenten:

- har kunnskap om barnehagens historie, kultur og egenart, lover, styringsdokumenter og internasjonale konvensjoner
- har kunnskap om relevant forskning, metoder og verktøy som grunnlag for ledelses- og utviklingsarbeid
- har kunnskap om tradisjonell samisk ledelse og samværsformer, om ledelse generelt og om veiledning av mennesker med ulik bakgrunn og ulike forutsetninger
- har kunnskap om makt, medvirkning, mangfold og likeverd i demokratiske prosesser i barnehagen
- har kunnskap om samarbeidsprosesser mellom barn, foresatte og personale

FERDIGHETER

Studenten

- kan vise selvstendighet i å lede veilednings- og samarbeidsprosesser i utviklingsarbeid og pedagogisk arbeid med barn, personale og foresatte
- kan anvende relevant profesjonsforskning i utvikling av barnehagen og barnehagelærerprofesjonen
- kan selvstendig og i samarbeid med andre planlegge, begrunne, gjennomføre, dokumentere og evaluere pedagogisk arbeid
- kan ta i bruk egnede metoder og verktøy i arbeidet med utviklings- og læringsprosesser
- kan reflektere over egen og barnehagens praksis i arbeidet med videreutvikling av barnehagelærerrollen og med profesjonsetikk

GENERELL KOMPETANSE

Studenten

- kan lede pedagogisk arbeid og ta beslutninger som fører til utvikling av den samiske barnehagens praksis
- har relasjonell forståelse og kompetanse og mestrer kommunikasjon med barn, foresatte og personale
- kan være i konstruktiv dialog med hjemmet og eksterne samarbeidspartnere
- kan se hvordan strukturelle og kulturelle forhold legger rammer for ledelse og utviklingsarbeid
- kan identifisere områder som krever utviklingsarbeid og kan vurdere hvilke ledelseshandlinger som er nødvendige for å realisere en ønsket utvikling

